

In annuntiationem sanctae virginis Mariae

Τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας Πόντου, τοῦ Θαυματουργοῦ, εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου Παρθένου τῆς Μαρίας, λόγος πρῶτος.

Σήμερον ἀγγελικῆ παρατάξει ὑμνωδαίαι φαιδρύνονται, καὶ τὸ φέγγος τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας τοῖς πιστοῖς καταλάμπεται. Σήμερον τὸ ἰλαρὸν ἡμῖν ἔαρ, Χριστὸς ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος φαιδρῶ τῷ φωτὶ ἡμᾶς περιέλαμψε, καὶ τὰς τῶν πιστῶν ἐννοίας ἐφώτισε. Σήμερον ὁ Ἀδὰμ ἀνακεκαίνισται [ἄλ. ἀνακέκληται], καὶ χορεύει μετ' ἀγγέλων εἰς οὐρανὸν ἀνιπτάμενος. Σήμερον σύμπασα τῆς οἰκουμένης γαῖα χαρὰν περιεβάλετο, ἐπειδὴ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐπιφοίτησις εἰς ἀνθρώπους γέγονε. Σήμερον ἡ θεία χάρις, τῶν ἀοράτων ἡ ἐλπίς διαλάμπει τὰ ὑπὲρ ἔννοιαν θαύματα, τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀποκεκρυμμένον 10.1148 μυστήριον ἐμφανῶς ἡμῖν κατοπτέουσα. Σήμερον ἀρετῆς ἀενάου στέμματα πλέκονται. Σήμερον τὰς ἱερὰς τῶν φιληκόνων καὶ φιλεορτῶν κεφαλὰς κατα στέψαι βουλόμενος ὁ Θεὸς, τοὺς ἐραστὰς τῆς ἀκλινοῦς πίστεως, ὡς κλητοὺς καὶ κληρονόμους κέκληκεν· καὶ ἡ ἄνω βασιλεία σπουδάζει καλοῦσα τοὺς οὐρανὸ φρονας, συνάψαι τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τῶν ἀσωμάτων χορῶν. Σήμερον τὸ τοῦ Δαβὶδ πεπλήρωται λόγιον, τὸ λέγον· Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, καὶ ἀγαλ λιάσθω ἡ γῆ. Χαρήσονται [ἄλ. χαρήσεται] τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ [ἄλ. πρὸ] προσώπου τοῦ Κυρίου, ὅτι ἔρχεται. Καὶ ὁ μὲν Δαβὶδ ξύλα ἔλεγεν, ὁ δὲ τοῦ Κυρίου πρόδρομος, δένδρα ποιοῦντα καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, μᾶλλον δὲ τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας ἐκάλεσεν. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν χαρὰν τὴν ἀένναον πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν ἐπηγγείλατο. Φησὶ γάρ· Ὅψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεσθε· καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. Σήμερον τὸ περιβόητον, καὶ ἄφραστον μυστήριον τῶν τὴν ἐλπίδα εἰς Χριστὸν ἐκουσίως [ἄλ. ὁσίως] ἐπεσφραγισμένων Χριστιανῶν ἐμφανῶς ἡμῖν καταγγέλλεται. Σήμερον Γαβριὴλ, ὁ τῷ Θεῷ παριστάμενος, πρὸς τὴν Παρθένον ἀγνήν παραγίνεται, τὸ Χαῖρε κεχαριτωμένη, αὐτῇ εὐαγγελιζόμενος. Ἡ δὲ διελογίζετο, ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος· ὁ δὲ ἄγγελος εὐθέως ὑπήγαγεν λέγων· Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· διὸ [ἄλ. ἰδοῦ] συλλήψη ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσουσι [ἄλ. καλέσεις] τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται. Καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ἄρα μένω ἔτι παρθένος; ἄρα μὴ τῆς παρθενίας ἡ ἀξία προδίδεται; Ταῦτα διαποροῦσαν τὴν ἁγίαν Παρθένον, συντόμως ὁ ἄγγελος προφέρει τοῦ λόγου τὸ κεφάλαιον, λέγων· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει· σοι. Διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. Ὁ γὰρ ἔστι, τοῦτο καὶ πάντως κληθήσεται. Πρεπόντως ἄρα τὴν ἁγίαν Μαριάμ ἐκ πασῶν γενεῶν μόνην ἡ χάρις ἐκλέλεκται. Σοφὴ γὰρ ὄντως κατὰ πάντα ἐτύχχανεν· οὐκ ὁμοία [ἄλ. ὁμοίος] αὐτῇ ἐκ πασῶν γενεῶν τις γέγονεν πώποτε. Οὐχ ὡς ἡ πρῶτη [ἄλ. πρώτη] παρθένος Εὐὰ μόνη ἐν παραδείσῳ χορεύουσα, χαύνη τῇ διανοίᾳ, ἀπεριέργως παρὰ τοῦ ἀρχεκάκου ὄψεως τὸν λόγον ἐδέξατο, καὶ οὕτως ἐφθάρη τὸ τῆς διανοίας φρόνημα [ἄλ. τῷ τῆς καρδίας φρονήματι]· καὶ δι' αὐτῆς ὁ δόλιος τὸν ἰὸν ἐκχέας, καὶ τὸν θάνατον συγκεράσας, εἰς πάντα τὸν κόσμον εἰσήγαγεν· καὶ διὰ τοῦτο πᾶς [ἄλ. ἅπας] ὁ μόχθος τῶν ἀγίων ἐγένετο· ἀλλ' ἐν μόνῃ

τῆ ἀγία Παρθένω, τὸ ἐκείνης πταῖσμα [ἄλ. πτῶμα] ἀνασέσωσται. Καὶ 10.1149 οὐ πρότερον ἢ ἀγία τὸ δῶρον ἐκαρτέρησεν ὑποδέξα σθαι, πρὶν ἂν μάθη τίς ὁ πέμπων, καὶ τί τὸ δῶρον, καὶ τίς ὁ φέρων.

Ταῦτα καθ' ἑαυτὴν διηπόρει ἡ ἀγία λέγουσα, φησὶ, πρὸς τὸν ἄγγελον· Πόθεν ἡμῖν οὕτως τὴν εὐλογίαν ἐξεκόμισας; Ἐκ ποίων ἡμῖν θησαυρῶν ὁ μαργαρίτης τοῦ λόγου ἀπέσταλται; Πόθεν ἡμῖν ἡ δωρεὰ τὴν ὑπόθεσιν [ἄλ. ὑπόσχεσιν] κέκτηται. Ἐξ οὐρανοῦ παραγέγονας, ἀλλ' ἐπὶ γῆς βαδίζεις· ἀνθρώπου χαρακτηῖρα ἐπιδεικνύεις, καὶ λαμπάδα φωτὸς ἀπαστράπτεις. Ταῦτα ἐν ἑαυτῇ ἡ ἀγία διεννοεῖτο, τοιοῦτοις δὲ λόγοις ὁ ἀρχάγγελος τὴν διάκρισιν αὐτῆς ἔλυσεν, εἰπὼν πρὸς αὐτήν· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. Διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. Καὶ μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· οὐ γὰρ φόβω καταπλήξαι σε παραγέγονα, ἀλλ' ἀποδιῶξαι τοῦ φόβου τὴν ὑπόθεσιν. Μὴ φόβου, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Τὴν χάριν κατὰ φύσιν μὴ ἀνά κρινε. Νόμοις [ἄλ. νόμῳ] γὰρ φύσεως, ἢ χάρις ὑποβαίνειν οὐκ ἀνέχεται.

Ἔγνωσ, ὦ Μαριάμ, τὰ τοὺς πατριάρχας καὶ προφήτας λανθάνοντα. Μεμάθηκας, ὦ Παρθένε, ἃ μέχρι τοῦ νῦν κεκρυμμένα καὶ τοῖς ἁγίοις ἐτύγχανον. Ἀκήκοας, ὦ παναγία, ὧν οὐδέπω ὁ χορὸς τῶν θεοφόρων ἠξίωται. Μωϋσῆς καὶ Δαβὶδ, καὶ Ἡσαΐας, καὶ Δανιήλ, καὶ πάντες οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ προεκήρυξαν· ἀλλὰ τὸ πῶς, οὐκ ἐπίσταντο. Σὺ δὲ μόνη, ὦ παναγία Παρθένε, τὰ τούτοις ἅπασιν ἀγνοηθέντα μυστήρια, νῦν ὑποδέχη, καὶ μανθάνεις [ἄλ. ὑποδέχου, καὶ μάνθανε] τὸ πόθεν. Ὅπου γὰρ Πνεῦμα ἅγιον, πάντα ἐτοιμῶς κατήρτισται. Ὅπου θεία χάρις, πάντα τῷ Θεῷ δυνατά. Ἄγιον Πνεῦμα ἐπὶ σέ ἐπελεύσεται, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. Εἰ δὲ Υἱὸς Θεοῦ, καὶ Θεὸς, σύμμορφος τῷ Πατρὶ, καὶ συναΐδιος, ἐν ᾧ πᾶσαν κέκτηται ὁ Πατὴρ τὴν φανέρωσιν· ὁ χαρακτήρ ἐν τῷ προσώπῳ, καὶ διὰ τοῦ ἀπαυγασματος ἡ δόξα καταλάμπεται. Καὶ ὡσπερ ἐκ τῆς ἀεννάου πηγῆς οἱ ποταμοὶ προέρχονται· οὕτως καὶ ἐκ ταύτης τῆς ἀενάου καὶ ἀειζώου πηγῆς, προέρχεται τὸ φῶς τοῦ κόσμου, τὸ ἀένναον καὶ ἀληθινόν, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Περὶ ταύτης γὰρ οἱ προφῆται κεκράγασιν· Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὄρηματα εὐφραίνουσι [γρ. τὸ ὄρημα εὐφραίνει] τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ· οὐ μίαν δὲ πόλιν, ἀλλὰ πάσας· ὡσπερ γὰρ μίαν πόλιν, εὐφραίνει τὴν οἰκουμένην ἅπασαν. Πρεπόντως τοίνυν ὁ ἄγγελος [ἄλ. ἀρχάγγελος] τῇ ἀγίᾳ Μαρίᾳ Παρθένῳ πρώτη πάντων, τό· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, προσήμανεν· ἐπειδὴ μετ' αὐτῆς ὄλος ὁ θησαυρὸς τῆς χάριτος ἐναπέκειτο. Ἐκ πασῶν γὰρ γενεῶν αὕτη μόνη παρθένος ἀγία σώματι καὶ πνεύματι γέγονεν· καὶ μόνη φέρει τὸν τὰ πάντα τῷ ῥήματι φέροντα. Καὶ οὐ μόνον θαυμάζειν ἔστιν τὸ τῆς ἀγίας τὸ ἐν σώματι κάλλος· ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τὸν ἐνάρετον τρόπον. Διὸ καὶ τό· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, αὕτη πρώτη ὁ ἄγγελος [ἄλ. ἀρχάγγελος] προσεφώνησεν· Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, καὶ οὐ γῆινος νυμφίος· 10.1152 ἀλλ' αὐτὸς ὁ τοῦ ἀγιασμοῦ Κύριος, ὁ τῆς ἀγνείας [ἄλ. ἀγίας] πατὴρ, ὁ τῆς ἀφθαρσίας κτίστης, καὶ τῆς ἐλευθερίας δοτὴρ, ὁ τῆς σωτηρίας κηδεμὼν, καὶ τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης ταμίας χορηγὸς, ὁ ἐκ τῆς Παρθένου γῆς πλάσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου πλευρᾶς τὴν Εὐάν προσλαβόμενος [ἄλ. προβαλλόμενος]· οὗτος ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, καὶ πάλιν ἐκ σοῦ. Δεῦρο [ἄλ. δεῦτε] τοίνυν, ἀγαπητοὶ, καὶ ἡμεῖς τῷ ἀγγελικῷ αἴνῳ συνεπόμενοι, τὴν κατὰ δύναμιν ὀφειλὴν εὐγνώμονες [γρ. εὐγνωμόνως] ἀποτίσωμεν, λέγοντες· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· Σὺν γὰρ τὸ χαίρειν ἀληθῶς· ἐπειδὴ μετὰ σοῦ ἡ θεία χάρις, ὡς οἶδεν, ἐσκήνωσεν· μετὰ τῆς δούλης, ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης· μετὰ τῆς ὡραίας, ὁ ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· μετὰ τῆς ἀμιάντου, ὁ ἀγιαζὼν τὰ σύμπαντα. Μετὰ σοῦ ὁ Θεὸς, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἐν ᾧ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς, τοῦ φωτίζοντος

πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, τοῦ νοητοῦ ἡλίου ἡ ἀνατολὴ [ἄλ. ἡλίου τῆς δικαιοσύνης ἡ ἀνατολή], καὶ τὸ τῆς ζωῆς ἀμείαντον ἄνθος. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ λειμὼν τῆς εὐωδίας. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ἡ ἄμπελος ἡ ἀειθαλής, ἡ εὐφραίνουσα τὰς ψυχὰς τῶν σὲ δοξαζόντων. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ἡ ἀγεώργητος καλλίκαρπος ἄρουρα. Κατὰ φύσιν μὲν, διὰ τὸ καθ' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως [κυήσεως]· παρὰ φύσιν δὲ, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ φύσιν, διὰ τὸν ἄνωθεν ἐνδημήσαντα Θεὸν Λόγον, καὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ σου γαστρὶ τὸν Ἀδάμ ἀναπλάσαντα, καὶ τὸ μὲν γόνιμον, τῇ ἀγίᾳ Παρθένῳ παρέσχεν τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ἡ δὲ ἀλήθεια τοῦ σώματος προσελήφθη ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς. Καὶ ὡς περὶ ὁ μαργαρίτης ἐκ τῶν δύο φύσεων, ἐξ ἀστραπῆς καὶ ὕδατος, ἐκ τῶν ἀδήλων σημείων τῆς θαλάσσης προέρχεται· οὕτως καὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως, ἐκ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀγνῆς, καὶ ἀμείαντος, καὶ ἀγίας Παρθένου Μαρίας προέρχεται, ἐν θεότητι τέλειος, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος, κατὰ πάντα ὁμοίος τῷ Πατρὶ, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν κατὰ πάντα, χωρὶς ἁμαρτίας. Πλεῖστοι τῶν ἁγίων Πατέρων, καὶ πατριαρχῶν, καὶ προφητῶν, ἐπεθύμησαν ἰδεῖν, καὶ αὐτόπται γενέσθαι. καὶ οὐ γέγονασιν. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, διὰ ὀράσεις αὐτὸν τυπικῶς ἐν αἰνίγμασιν [ἄλ. ἐν αἰνίγματι] ἐθεάσαντο· οἱ δὲ ἐν στόλῳ νεφέλης θείας φωνῆς ἐν ἀκροάσει γέγονασιν, καὶ ἁγίων ἀγγέλων συνέτυχον ὁπασίαις· πρὸς Μαρῖαμ δὲ Παρθένον μόνην τὴν ἀγίαν, Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος [ἄλ. ὁ ἄγγελος] φωτὶ στικῶς παρεγένετο, τὸ, Χαῖρε, κεχαριτωμένη, αὐτῇ εὐαγγελιζόμενος· καὶ οὕτως τὸν Λόγον ἐδέξατο, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς σωματικῆς συμπληρώσεως, τὸν πολύτιμον μαργαρίτην προήνεγκεν. Δεῦτε τοίνυν καὶ ὑμεῖς, ὦ ἀγαπητοί, τὰ ἐκ τῆς τοῦ Δαβὶδ θεοπνεύστου κιθάρας, ἡμῖν δεδειγμένα μελωδήσωμεν, λέγοντες· Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου· σὺ, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματος σου. Κιβωτὸς γὰρ ἀληθῶς, ἡ ἀγία Παρθένος, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν κεχρυσωμένη, ἡ ὅλον τὸν θησαυρὸν δεξαμένη τοῦ ἁγιάσματος 10.1153 τοσ. Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου. Ἀνάστηθι, Κύριε, ἐκ τῶν κόλπων τοῦ Πατρὸς, ἵνα ἐξαναστήσῃς τὸ πεπτωκὸς γένος τοῦ πρωτοπλάστου.

Ταῦτα πρεσβεύων ὁ Δαβὶδ πρὸς τὴν ἐξ αὐτοῦ μέλλουσαν βλαστάνειν ράβδον τὸ καλλίκαρπον ἐκεῖνο ἄνθος, προφητεύων ἔλεγεν· Ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ Πατρὸς σου· καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου· ὅτι αὐτὸς ἐστὶν Κύριος ὁ Θεός σου, καὶ προσκυνήσεις [ἄλ. προσκυνήσουσιν] αὐτῷ. Ἄκουσον, θύγατερ, τὰ πρῶην εἰς σὲ [ἄλ. περὶ σοῦ] προφητεύόμενα· ἵνα καὶ τοῖς γνώσεως ὀφθαλμοῖς θεωρήσῃς τὰ πράγματα. Ἄκουσον ἐμοῦ σοι προμηνύοντος, καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου σοι τὰ ἐντελῆ σοι μυστήρια διαβρήδη ἀναγγέλλοντος. Δεῦτε τοίνυν, ἀγαπητοί, καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν προλαβόντων μνήμην ἀναδραμόντες, τὴν ἐξ Ἰεσοῦ ράβδον ὑπερφυῶς οὕτως βλαστήσασαν δοξάσωμεν, ἀνυμνήσωμεν, μακαρίσωμεν, εὐφημίσωμεν. Οὐ γὰρ μόνω τῷ [ἄλ. μόνον τὸν] Ἰωσήφ, ἀλλὰ καὶ τῇ θεοτόκῳ Μαρῖα προμαρτυρῶν [ἄλ. προσμαρτυρῶν] ὁ Λουκάς, ἐν τοῖς θείοις εὐαγγελίοις, ἱστορεῖ πρὸς αὐτὴν τὴν τοῦ Δαβὶδ οἰκειότητα· Ἀνέβη γὰρ ὁ Ἰωσήφ, φησὶν, ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς πόλιν τῆς Ἰουδαίας, ἣτις καλεῖται Βηθλεὲμ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαρῖαμ τῇ μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύω, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐξ οἴκου καὶ πατρίδος Δαβὶδ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον πάσης τῆς κτίσεως· καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Ἐσπαργάνωσεν τὸν ἀναβαλλόμενον φῶς ὡς ἱμάτιον. Ἐσπαργάνωσεν τὸν πᾶσαν κτίσιν δημιουργήσαντα. Ἀνέκλινεν ἐν φάτνῃ, τὸν ὑπὲρ χερουβὶμ καθήμενον, καὶ ὑπὸ μυριάδων ἀγγέλων ἀνυμνούμενον. Ἐν τῇ τῶν ἀλόγων φάτνῃ ἀνεπαύσατο ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος, ἵνα τοῖς ὄντως ἀλόγοις ἀνθρωπίνους [γρ. ἀνθρώποις], κατὰ

προαίρεσιν, λογικῆς με ταδῶση αἰσθήσεως. Ἐν τῇ τραπέζῃ τῶν κτηνῶν προε τέθη ὁ οὐράνιος ἄρτος [ἄλ. προσετέθη ἄρτος τῆς ζωῆς], ἵνα τοῖς κτηνώδεσιν τοῖς ἀνθρωπίνοις μυστικῆς βρώσεως χορηγήσῃ μετάληψιν. Καὶ οὐδὲ τόπος ἦν αὐτοῖς ἐν τῷ καταλύματι. Τόπον οὐκ εἶχεν, ὁ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τῷ λόγῳ κατασκευάσας· ἐπειδὴ, πλούσιος ὢν, δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσεν, ταπείνωσιν ἄκραν ἐλόμενος [ἄλ. ἀνελόμενος], διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἡμετέρας φύσεως, τῆς ἐμφύτου αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγαθότητος. Ὁ ἀπορρήτων μυστηρίων [ἄλ. ἀπορρήτῳ μυστηρίῳ] τῆς οἰκονομίας πληρώσας πᾶσαν διοίκησιν [ἄλ. δι καιοσύνην] ἐν οὐρανῷ ἐν κόλπῳ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐν σπηλαίῳ ἐν ἀγκάλαις μητρὸς, ἀνεπαύσατο ἐν τῇ φάτνῃ. Ἀγγελικαὶ χορεῖαι περιεκύκλωσαν αὐτὸν, ἐν οὐρανῷ δοξολογίαν, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην καταμη νύοντες. Ἐν οὐρανῷ ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς ἐκαθέζετο· καὶ ἐν τῇ φάτνῃ ὡς ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἀνεπαύσατο. 10.1156 Θρόνος ἀληθῶς καὶ οὗτος χερουβικός· θρόνος βασιλι κός· Ἅγιος ἀγίων, ἔνδοξος μόνος ἐπὶ τῆς γῆς, τῶν ἀγίων ἀγιώτερος· ἐν ᾧ ἀνεπαύσατο Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ὡς ἡ δόξα, τιμὴ, καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ Πατρὶ ἀχράντῳ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

**Τοῦ αὐτοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου τῆς
Νεοκαισαρείας Πόντου, τοῦ Θαυματουργοῦ, ἐγκώμιον εἰς τὸν
Εὐαγγελισμὸν τῆς παναγίας θεοτόκου καὶ ἀεὶ παρθένου τῆς Μαρίας,
λόγος β΄.**

Ἐορτὰς μὲν ἀπάσας καὶ ὑμνωδίας, δέον ἡμᾶς θυσιῶν δίκην προσφέρειν τῷ Θεῷ· πρώτην δὲ [ἄλ. πρῶτον δὲ] πάντων, τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς ἀγίας Θεοτόκου, τὸ, Χαῖρε, κεχαριτωμένη, τὸν παρὰ τοῦ ἀγγέλου πρὸς αὐτὴν γεγονότα· ἐπειδὴ καὶ πρώτη πάσης σοφίας [ἄλ. πρὸ τῆς σοφίας πάσης] καὶ σωτηρίου διδασκαλίας ἐπὶ τῆς νέας διαθήκης, τὸ Χαῖρε κεχαριτωμένη, παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων ἡμῖν ἀπεστάλη. Κεχαριτωμένη δὲ εἰπὼν, πᾶσαν τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων συμπεριέλαβεν. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ συλλήψει καὶ ἐπὶ τῇ ἐνδόξῳ κηρύσει Εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ. Πάλιν ἐπὶ τὸ σωτήριο πάθος ὁ Κύριος ἐρχόμενος, ἔλεγεν· Ὁψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρίσεσθε, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἰρεῖ ἀφ' ὑμῶν. Καὶ μετὰ τὸ ἀναστῆναι, πάλιν διὰ τῶν ἀγίων γυναικῶν, πρῶτον τὸ χαῖρε [ἄλ. χαίρετε] ἡμῖν εὐαγγελίζεται. Πάλιν παραπλήσια τούτοις ὁ Ἀπόστολος κέκραγεν· Πάντοτε, λέγων, χαίρετε· ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε. Ὁρᾶτε τοί νυν, ὧ ἀγαπητοί, πῶς τὴν ὑπὲρ ἔννοιαν καὶ ἀένναον χαρὰν, ἀδιαιρέτως πανταχοῦ ἡμῖν ὁ Κύριος ἐδώρησατο. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ ἀγία Μαρία ἐν σαρκὶ οὔσα, τὴν ἄφθαρτον πολιτείαν ἐκέκτητο, ἀρεταῖς τε παντοίας πολιτευσάμενη, καὶ βιώσασα κρεῖττον ἢ κατὰ ἄνθρωπον· διὰ τοῦτο, ὁ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Λόγος σάρκα ἀναλαβεῖν, καὶ τέλειον ἀνθρώπινον ἐξ αὐτῆς κατὰ ξίωσεν· ἵνα δι' ἧς σαρκὸς ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, διὰ τῆς αὐτῆς σαρκὸς κατακριθῆ ἡ ἁμαρτία ἐν τῇ σαρκὶ, καὶ νικηθῆ ὁ τῆς ἁμαρτίας πειραστής, ἐν τῇ ταφῇ [ἄλ. ἐν τῇ ἀφῆ] τοῦ ἀγίου σώματος· καὶ ἀρχὴ ἀναστάσεως ἅμα ἀποδεχθῆ, καὶ ζωὴ αἰώνιος ἐν κόσμῳ πολιτευθῆ, καὶ Θεοῦ Πατρὸς ἀνθρώποις γένηται κοινῶν. Καὶ τί εἴπωμεν, ἢ τί παραλείπωμεν; ἢ τίς ἐξηγήσεται τοῦ μυστηρίου τὸ ἀκατάληπτον; Ἀλλὰ νῦν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. Πρὸς Παρθένον ἀγνήν Γαβριὴλ ἀπέσταλται· ὁ ἀσώματος πρὸς τὴν ἐν σώματι μετελθοῦσαν τὴν πολιτείαν τὴν ἄφθαρτον, ἐν ἀγνεΐᾳ, καὶ ἐν ἀρεταῖς βιώσασαν. Καὶ ἐλθὼν πρὸς 10.1157 αὐτὴν, πρῶτον τὸ, Χαῖρε,

κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, αὐτῇ εὐαγγελίζεται οὕτως· Χαῖρε, κεχαριτωμένη. Σὺ γὰρ τὰ τῆς ὄντως χαρᾶς πράττεις ἄξια· ἐπειδὴ σὺ τὸν ἄσπιλον χιτῶνα ἐνδέδουσαι, καὶ τὴν ζώνην τῆς σωφροσύνης περικεῖσαι. Χαῖρε, κεχαριτωμένη, δοχεῖον τῆς ἐπουρανοῦ εὐφροσύνης τυγχανούσα. Χαῖρε, κεχαριτωμένη· διὰ σοῦ γὰρ ἡ χαρὰ πάση τῇ κτίσει βραβεύεται, καὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπολαμβάνει τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα. Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὅτι ἐν ταῖς ἀγκάλαις σου ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων μέλλει βαστάσασθαι. Ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ διαταράχθη· ἀήθης γὰρ πρὸς πάσας τὰς διαλέξεις τῶν ἀνθρώπων ἐτύγχανεν· καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὡς μητέρα σωφροσύνης καὶ ἀγνεΐας, ἠσπάζετο, καὶ θαρρὸν ὑπάρχουσα, καὶ ἀκέραιον, καὶ ἀμόλυντον ἄγαλμα, αὕτη τὴν ἀγγελικὴν ὄψιν οὐκ ἐδειλίασεν, ὡς οἱ πλείονες [ἄλ. πολλοὶ] τῶν προφητῶν· ἐπειδὴ καὶ παρθενία ἀληθῆς πρὸς ἀγγέλους συγγένεια τυγχάνει, καὶ ἰσομοιρία.

Ἐπιμελῶς γὰρ ἡ ἀγία Παρθένος τὴν λαμπάδα τῆς παρθενίας φυλάττουσα, καὶ πολλὴν τοῦ μὴ σβεσθῆναι, ἢ σπιλωθῆναι, πρόνοιαν εἶχε. Καὶ καθάπερ ἂν τις λαμπρὰν στολὴν περιβεβλημένος, πολὺν ποιεῖται λόγον, μὴ τις μολυσμὸς, ἢ ῥύπος πόθεν προσγένηται· οὕτως ἡ ἀγία Μαρία ἐν ἑαυτῇ διενοεῖτο, καὶ ἔλεγεν· Μὴ τίνα ἄρα κατασκευὴν ἢ θωπεΐαν ἢ θεραπείαν κέκτηται; Μὴ τὸ χαῖρε τοῦτο λύπης αἴτιον μοι γενήσεται, καθὼς πάλαι τῇ προμήτορι Εὐὰ ἡ ὀφειδοδαίμονος συνέργητος παραδοχὴ τῆς χρηστολόγου ὑποσχέσεως τῆς θεώσεως; Μὴ πάλιν εἰς ἄγγελον φωτὸς μετασχηματισθεὶς ὁ ἄρ χέκακος δαίμων, καὶ τῷ ἐμῷ μνήστορι φθονῶν τῆς ἄγαν σωφροσύνης, καὶ τούτῳ προβαλὼν δι' ὁμιλίας τάχα χρηστῆς, καὶ μὴ ἰσχύσας ὡς στερρόν νοῦν, τὸν ἄνδρα ἀπατήσαι, ἐμοὶ προσῆλθεν ὡς ἀπαλωτέρα κε κοσμημένη τῇ διανοίᾳ, καὶ τὸ χαῖρε ἐπιφωνεῖ τὸ ἐς ὕστερον ἄχαρι; Μὴ ἄρα ὁ μακαρισμὸς καὶ ἀσπασμὸς ἐν εἰρωνείᾳ· γέγονε; Μὴ τις ἰὸς ἐν τῷ μέλιτι κέκρυπται; Μὴ λόγος μὲν εὐαγγελιζομένου, σκοπὸς δὲ συλοῦντος; Ἦν γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτὸς, πόθεν ἀσπάσεται; Ταῦτα ἐν ἑαυτῇ διηπόρει, καὶ ἔλεγεν.

Τότε πάλιν ὁ ἀρχάγγελος προσφωνεῖ αὐτῇ χαρὰν τοῖς πᾶσι πιστῆν, καὶ ἀδιαίρετον, προμηνύων καὶ λέγων αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ [ἄλ. χαρὰν ἀδιαίρετον, καὶ λέγει· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ], εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Ἔχεις σύντομον τὴν τῶν ῥηθέντων ἀπόδειξιν. Οὐ μόνον γὰρ σοι, τὸ μηθὲν φοβεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀφοβίας τὸν τρόπον αἰνίττομαι. Δι' ἐμοῦ γὰρ πᾶσαι αἱ οὐράναι δυνάμεις, σὲ τὴν ἀγίαν Παρθένον ἀσπάζονται· αὐτὸς δὲ μᾶλλον ὁ κυριεύων πασῶν τῶν οὐρανίων δυνάμεων, ἀπὸ πάσης τῆς κτίσεως, σὲ τὴν ἀγίαν καὶ παγκόσμιον ἐκλέλεκται· καὶ διὰ τῆς ἀγίας καὶ ἀγνῆς, καὶ καθαρᾶς, καὶ ἀμιάντου σου γαστροῦ, ὁ φωτιστικὸς μαργαρίτης προέρχεται εἰς σωτηρίαν πάσης τῆς οἰκουμένης· ἐπειδὴ πάσης ἀνθρωπίνης φύσεως [ἄλ. κτίσεως], καὶ σὺ ἡ ἀγία, ἐνδοξότερα, καὶ καθαρωτέρα, καὶ ὀσιωτέρα γεγέννησαι· λαμπροτέραν μὲν ὑπὲρ χιόνα ἔχουσα τὴν διάνοιαν, παντὸς 10.1160 δὲ χρυσοῦ δοκιμωτέρου κεκαθαυμένην τὸ σῶμα· γὰρ στέρα δὲ, οἷον ὁ Ἰεζεκιὴλ ἐθεάσατο, καὶ ποίαν δὲ ἰστόρησεν, τοιάδε λέγων· Ὁμοίωμα ζῶων ὑπὲρ κεφαλῆς, ὡσεὶ στερέωμα, καὶ ὡς ὄρασις κρυστάλλου φοβεροῦ, καὶ ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτῶν, ὡς ὄρασις λίθου σαπφείρου· καὶ ἐπάνω τοῦ θρόνου, ὡς ὁμοίωμα ἀνθρώπου, καὶ ὡς ὄρασις ἠλέκτρον· καὶ ἔσωθεν αὐτοῦ, ὡς ὄρασις πυρὸς, κύκλω. Σαφῶς δὲ τὸν ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου τεχθέντα ὁ προφήτης τυπικῶς ἐθεάσατο· ὃν σὺ, ἀγία Παρθένε [ἄλ. μακαρία Παρθένε], φέρειν οὐκ ἴσχυες, εἰ μὴ πάσης δόξης, καὶ ἀρετῆς κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον [ἄλ. τὸν θρόνον ἐκείνου] ἐξήστραπτες. Ποίοις οὖν ἐγκωμίων ῥήμασι τὴν παρθενικὴν διαγράψωμεν ἄξιαν; Ποίοις ἐπαίνων νεύμασι καὶ κηρύγμασι τὸν ἄσπιλον ἀνυμνήσωμεν χαρακτήρα; Ποίοις πνευματικαῖς ὑμνωδίαις καὶ λέξεσι δοξάσωμεν τὴν ὑπερένδοξον ἐν ἀγγέλοις; Αὕτη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ πεφυτευμένη, ὡς κατὰ καρπὸς ἐλαία, ἐν ἧ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπεσκίασε [ἄλ. ἐπισκιάζει]· δι' ἧς υἱοῦς καὶ κληρονόμους ἡμᾶς κέκληκεν τῆς τοῦ Χριστοῦ βασιλείας.

Αὕτη, ὁ ἀειθαλὴς τῆς ἀφθαρσίας παράδεισος· ἐν ἧ τὸ ζωοποιὸν ξύλον φυτευθὲν, τοῖς πᾶσιν χορηγεῖ ἀθανασίας καρπὸς [ἄλ. ἀφθαρσίας καρπὸν]. Αὕτη, παρθένων τὸ καύχημα, μητέρων τὸ ἀγαλλίαμα. Αὕτη, πιστευόντων στήριγμα, καὶ εὐσεβῶν κατόρθωμα. Αὕτη, φωτὸς ἔνδυμα, καὶ ἀρετῆς [ἄλ. ἀληθείας] ἐφέστιον. Αὕτη, πηγὴ ἀένναος, ἐν ἧ τὸ ζῶν ὕδωρ ἔβλυσε τὴν ἐν σαρκὸν τοῦ Κυρίου παρουσίαν. Αὕτη, δικαιοσύνης ἐχύρωμα, καὶ ὅσοι ταύτης γεγόνασιν ἔρασταί, καὶ τῆς παρθενικῆς ἐρώσει γνησιότητος καὶ καθαρότητος, τῆς ἀγγελικῆς ἀπολαύσονται χάριτος. Ὅσοι τοῦ οἴνου τῆς μέθης [ἄλ. οἴνου καὶ τῆς μέθης], καὶ τῶν σι κέρων ἀπέχονται τῆς ἡδυπαθείας, ἐκ τοῦ γεννῆματος εὐφρανθήσονται τῆς ζωηφόρου φυτείας. Ὅσοι τὴν λαμπάδα ἄσβεστον διετήρησαν τῆς παρθενίας, τὸν ἀμαράντινον στέφανον ἀναδήσονται τῆς ἀφθαρσίας. Ὅσοι τὸν τῆς σωφροσύνης ἄσπilon περιεποιήσαντο χιτῶνα, εἰς τὸν μυστικὸν τῆς δικαιοσύνης παραλήφθησονται νυμφῶνα. Ὅσοι τοῦ ἀγγελικοῦ βαθμοῦ πλησιαίτεροι γεγόνασι, γνησιαιτέρον τοῦ δεσποτιοῦ κατατρυφήσουσι μακαρισμοῦ. Ὅσοι τὸ φωτιστικὸν ἔλαιον τῆς διανοίας, καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ συνειδότος θυμίαμα κέκτηνται, τῆς εὐωδίας τῆς πνευματικῆς, καὶ τῆς υἰοθεσίας [ἄλ. πνευματικῆς υἰοθεσίας] κληρονομήσουσι τὴν ἐπαγγελίαν. Ὅσοι ἀξίως τὸν Εὐαγγελισμόν ἐορτάζουσι τῆς θεοτόκου Παρθένου Μαρίας, γνησιαιτέρον τῆς ἀγγελίας, τοῦ, Χαῖρε, κεχαριτωμένη, κομίζονται μισθαποδοσίαν. Δεῖ οὖν ἡμᾶς τὴν ἐορτὴν ταύτην ἐορτάζειν, ἐπειδὴ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπλήρωσεν. Ἐορτάζωμεν δὲ ἡμεῖς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς. Ἐορτάζεν ποτὲ καὶ Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις, καὶ πικρίσι· περὶ ὧν ὁ προφήτης λέγει· Μεταστρέψω τὰς ἐορτὰς αὐτῶν εἰς λύπας, καὶ εἰς πένθος, καὶ τὴν χαρμονὴν αὐτῶν εἰς κατήφειαν.

Τὰς δὲ ἡμετέρας λύπας ὁ Κύριος ἡμῶν, διὰ τῶν καρπῶν τῆς μετανοίας, εἰς χαρὰν μεταστρέψει διεβέ 10.1161 βαιώσατο. Εἶχεν μὲν καὶ ἡ πρώτη διαθήκη δικαιοματα λατρείας, ὡς ἐπὶ τοῦ προπάτορος Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐν πόνοις σαρκίνης ἀλγηδόνας διὰ περιτομῆς, μέχρι χρόνων συμπληρώσεως. Νόμος ἐκείνοις διὰ Μωϋσέως εἰς παιδείαν ἐδόθη· ἡμῖν δὲ ἡ χάρις, καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ δεδωρηται [ἄλ. ἐγένετο]. Πάντων ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν ἀρχὴ γέγονεν ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς κεχαριτωμένης Μαρίας, ἡ πολυῦμνητος τοῦ Σωτῆρος οἰκονομία, ἡ ἔνθεος αὐτοῦ καὶ ὑπερκόσμιος διδασκαλία. Ἐντεῦθεν ἡμῖν ἀνατέλλουσι τοῦ νοεροῦ φωτὸς αἱ ἀκτῖνες. Ἐντεῦθεν ἀναβρῦουσιν ἡμῖν αἱ πηγαὶ τῆς σοφίας, καὶ τῆς ἀθανασίας, διειδῆ καὶ καθαρά ἐκχέουσαι τῆς εὐσεβείας τὰ νάματα. Ἐντεῦθεν ἡμῖν ἀπαστρέπτουσι οἱ θησαυροὶ τῆς θεογνωσίας. Ζωὴ γὰρ αὕτη ἐστὶν αἰώνιος, ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ πάλιν· Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφὰς, ὅτι ἐν αὐταῖς εὕρησете ζωὴν αἰώνιον [ἄλ. δοκεῖτε ζωὴν αἰώνιον ἔχειν]. Διὰ τοῦτο γὰρ, τοῖς ἐρευνῶσι τὰ θεῖα λόγια ἀνακαλύπτεται ὁ θησαυρὸς τῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως. Θησαυρὸν ἡμῖν ἠπλώσε σήμερον τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς ὁ Παράκλητος. Θησαυρὸς δὲ ἡμῖν ἔστω σοφίας, ἡ προφητικὴ γλῶσσα, καὶ ἡ ἀποστολικὴ διδασκαλία· οὐ γὰρ ἔστι χωρὶς νόμου καὶ προφητῶν, ἢ εὐαγγελιστῶν [ἄλ. Εὐαγγελίων], καὶ ἀποστόλων, ἔχειν τὴν ἀκριβῆ τῆς σωτηρίας ἐλπίδα. Διὰ γὰρ τῆς τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ ἀποστόλων γλώττης ὁ Κύριος ἡμῶν φθέγγεται, καὶ ταῖς τῶν ἁγίων φωναῖς ὁ Θεὸς ἐγκαλλωπίζεται, οὐ τῆς λέξεως χρήζων, ἀλλὰ τῆ διαθέσει χαίρων, οὐδὲν ἐξ ἀνθρώπων καρπούμενος, ἀλλὰ τῆ εὐγνώμονι ψυχῇ τῶν δικαίων ἐπαναπαύομενος. Οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἡμεῖς φθεγγόμεθα, Χριστὸς με γαλύνεται, ἀλλ' ἐξ ὧν εὐεργετούμεθα, τὴν εὐεργεσίαν εὐγνωμόνως κηρύττομεν· οὐχ ἵνα τῆς ἀξίας ἐφικνῶμεθα, ἀλλ' ἵνα τὴν κατὰ δύναμιν ὀφειλὴν ἀποτίσωμεν. Ὅταν δὲ ἀναγινώσκειται τὸ Εὐαγγέλιον, ἢ ἀποστολικὸν, μὴ προσχῆς τῇ βίβλῳ, ἢ τῷ ἀναγινώσκοντι· ἀλλὰ τῷ ἀπ' οὐρανοῦ φθεγγομένῳ Θεῷ. Βίβλος μὲν γὰρ, τὸ

ὀρώμενον· Χριστὸς δὲ, τὸ θεολογούμενον· εὐαγγελίζεται τοίνυν ἡμῖν τὴν πολυύμνητον τοῦ Σωτῆρος οἰκονομίαν· ὅτι Θεὸς ὢν, διὰ φιλανθρωπίαν ἄνθρωπος γέγονεν· οὐ τὴν προαιώνιον ἀξίαν ἀποθέμενος, ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν οἰκονομίαν ἐνδυσάμενος· εὐαγγελίζεται ἡμῖν τὴν πολυύμνητον τοῦ Σωτῆρος οἰκονομίαν, ὅτι τοῖς κάμνουσιν ἰατρὸς ἐπεδήμησεν, οὐ φαρμάκοις θεραπέων, ἀλλὰ νεύματι φιλανθρωπίας ἰώμενος. Εὐαγγελίζεται ἡμῖν τὴν πολυύμνητον τοῦ Σωτῆρος οἰκονομίαν· ὅτι τοῖς πεπλανημένοις ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας ἀνεδείχθη, τοῖς ἀπεγνωσμένοις ἡ σωτήριος χάρις, διαφόρως πάντας εὐεργετοῦσα, τοὺς πεπλανημένους ἀναζητοῦσα, τοὺς ἐσκοτισμένους φωτίζουσα, τοὺς τεθνατωμένους ζωοποιοῦσα, τοὺς δούλους ἐλευθεροῦσα, τοὺς αἰχμαλώτους ἐξαγοράζουσα, καὶ τοῖς πᾶσιν ἡμῖν τὰ πάντα γέγονεν, ἡ ὁδὸς [ἄλ. εἰς ὁδὸν] σωτηρίας· οὐ διὰ τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην, ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτῶ τῷ εὐεργέτη πρέπουσαν ἀγαθότητα. Πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ Σωτῆρ, οὐχ ἵνα 10.1164 ἐαυτῷ ἀρετὴν πραγματεύσῃται, ἀλλ' ἵνα ἡμῖν περὶ ποιησῆται ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ἐν εἰκόνι γὰρ Θεοῦ διαπλάσας τὸν ἄνθρωπον, ἐν παραδείσῳ τρυφῆς προσέταξεν διάγειν· οὗτος δὲ φθόνῳ διαβόλου ἀπατηθεὶς, καὶ τῆς θείας ἐντολῆς παραβάτης γενόμενος, ὑπὸ δικῆς γέγονε θανάτου. Ὅθεν καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ τικτοὶ μενοὶ, κατὰ διαδοχὴν τῷ πατρικῷ χρεὶ ὑπέκειντο, τῆς καταδίκης τὸ λογοθέσιον ἀπητημένοι [ἄλ. ἀπαιτούμενοι]. Ἐβασίλευσε γὰρ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Κύριος, ἰδὼν τὸ πλάσμα τὸ ἴδιον ὑπὸ τοῦ θανάτου κρατούμενον, οὐκ εἰς τέλος ἀπεστράφη, ὃν κατ' εἰκόνα ἐποίησεν· ἀλλὰ καθ' ἐκάστην γενεὰν ἐπισκεπτόμενος, οὐ διέλειπεν· καὶ πρώην μὲν ἐν τοῖς Πατράσιν ὀπτανόμενος, καὶ ἐν νόμῳ κηρυττόμενος, καὶ ἐν προφήταις ὁμοιούμενος, τὴν σωτήριον οἰκονομίαν προεμήνυεν. Ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν τῆς ἐνδόξου παρ' οὐσίας αὐτοῦ, τὸν ἀρχάγγελον Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παρθένον Μαριάμ εὐαγγελιζόμενον προαπέσταλκεν. Ὁ δὲ, ἀπὸ τῶν ἀφράστων ἄνω δυνάμεων πρὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον παραγενόμενος, πρῶτον, τὸ, Χαῖρε, κεχαριτωμένη, αὐτῇ προσεφώνησεν· τῆς δὲ φωνῆς, τοῦ Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πρὸς αὐτὴν γενομένης διὰ τῆς ἀκοῆς εἰσηλθεν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τὸν ἀμίαντον ναὸν τῆς Παρθένου· καὶ ἡγιασθῆ ἡ ἔννοια σὺν τοῖς μέλεσι· καὶ ἔστη ἡ φύσις ἄντικρυς, καὶ ἡ συνουσία πόρρωθεν, μετὰ θάμβους θεωροῦσαι τὸν Δεσπότην τῆς φύσεως παρὰ φύσιν, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ φύσιν πρᾶγμα θαυματουργοῦντα ἐν τῷ σώματι· καὶ δι' ὧν ὅπλων ὁ διάβολος ἠγωνίζετο, διὰ τῶν ἐναντίων ὁ Χριστὸς ἡμᾶς ἔσωσεν, ἀναλαβὼν τὸ ὁμοιοπαθὲς ἡμῖν σῶμα, ἵνα τῷ λείποντι μείζονα χάριν [ἄλ. χαρὰν] δωρήσῃται. Καὶ ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. Πρεπόντως δὲ ἡ χάρις πρὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον ἀπέσταλται. Οὕτως γὰρ καὶ περιέχει τῆς εὐαγγελικῆς ἱστορίας τὸ λόγιον· Τῷ μηνὶ δὲ τῷ ἕκτῳ, ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ, καὶ τὰ λοιπά. Πρῶτος δὲ μὴν οὗτος πρὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον· καθὼς φησὶν ἐν τῇ νομικῇ βίβλῳ· Ὁ μὴν οὗτος ὑμῖν, ἀρχὴ μηνῶν, πρῶτός ἐστιν ὑμῖν, ἐν τοῖς μηνσὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ. Πάσχα ἅγιον ἐορτάσατε [ἄλ. ἐορτάσατε] τῷ Κυρίῳ εἰς πάσας τὰς γενεὰς ὑμῶν. Ἐκτος δὲ μὴν πρὸς Ζαχαρίαν. Εἰκότως δὲ ἡ ἁγία Παρθένος ἐκ γένους Δαβὶδ ἐτύγχανεν, καὶ τὴν Βηθλεὲμ πατρίδα ἐκέκτητο, καὶ τῷ Ἰωσήφ κατὰ νόμους συγγενείας δι' αἰῶνα ἐμεμνήστευτο. Καὶ φύλαξ ἦν ὁ μνήστωρ, καὶ ὁ ἀφθαρσίας ἀκηράτου σύννοικος. Καὶ τῇ ἁγίᾳ Παρθένῳ λίαν πρέπον ὄνομα. Μαρία γὰρ ἐκέκλητο· ὅπερ δὴ φωτισμὸς ἐρμηνεύεται. Τί γὰρ τοῦ φωτὸς τῆς παρθενίας λαμπρότερον; Ὅθεν καὶ τὰς ἀρετὰς παρθένους ὀνομάζουσιν, οἱ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἀγαθῶς στοχαζόμενοι. Εἰ δὲ τοσοῦτον ἀγαθὸν, παρθένον ἔχειν καρδίαν, ἠλίκον ἢ σὰρξ μετὰ τῆς ψυχῆς τὴν παρθενίαν ἀσκήσασα; Οὕτως καὶ ἡ ἁγία Μαρία ἐν σαρκὶ οὔσα, 10.1165 τὴν ἄφθαρτον πολιτείαν ἐκέκτητο, καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου λεχθέντα, πιστεῖ

ἔδεχετο. Καὶ τότε μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν Ἑλισάβετ τὴν συγγενίδα αὐτῆς, εἰς τὴν ὄρεινὴν ἐπορεύετο. Καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ζαχαρία, ἠσπάσατο τὴν Ἑλισάβετ, μιμησαμένη τὸν ἄγγελον. Ὡς δὲ ἤκουσεν τὸν ἄσπα σμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ Ἑλισάβετ. Οὐκοῦν ἡ φωνὴ τῆς Μαρίας ἐνήργησε, καὶ Πνεύματος ἁγίου τὴν Ἑλισάβετ ἐπέπλησε [ἄλ. ἐπλήρωσε]· καὶ καθάπερ ἐξ ἀενάου πηγῆς διὰ τῆς γλώττης ποταμὸν χαρισμάτων, διὰ τῆς προφητείας τῆ συγγενίδι ἐξέπεμψεν· καὶ τοῖς ποσὶ τοῦ βρέφους τῆ γαστρὶ δεδεμένοις, ἄλλε σθαι καὶ σκιρτᾶν παρεσκεύασεν. Ὅπερ ἦν χορείας θαύματος σύμβολον.

Ἐνθα γὰρ ἡ κεχαριτωμένη παραγεγένηται, χαρᾶς τὰ πάντα πεπλήρωται. Ἄνε φώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ἡ Ἑλισάβετ, καὶ εἶπεν Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου· καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς μέ; Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί. Σὺ γὰρ αὐταῖς ἀρχὴ τῆς ἀναπλάσεως [ἄλ. ἀναστάσεως] γέγονας. Σὺ παρῆρσιαν ἡμῖν τῆς εἰς παράδεισον εἰσόδου δέδωκας, καὶ τὴν ἀρχαίαν ὀδύνην ἐδίωξας. Οὐκέτι γὰρ μετὰ σέ, τὸ γένος τῶν γυναικῶν ὄνειδίζεται. Οὐκέτι οἱ κληρονόμοι τῆς Εὐας φοβοῦνται τὴν ἀρχαίαν κατάραν, οὐδὲ τοῦ τοκετοῦ τὴν ὠδῖνα. Ἐπειδὴ Χριστὸς ὁ τοῦ γένους ἡμῶν Λυτρωτῆς, ὁ Σωτὴρ ὅλης τῆς φύσεως, ὁ πνευματικὸς Ἀδάμ, ὁ τοῦ χοικοῦ τὴν πληγὴν ἰασάμενος ἐκ τῆς ἁγίας γαστρὸς σου προέρχεται. Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Ὁ γὰρ πάντων τῶν ἀγαθῶν φυτουργὸς, σὸς καρπὸς ἀναδέδεικται. Λαμπρὰ μὲν ὀρῶμεν καὶ τῆς στείας τὰ ῥήματα· λαμπρότερα δὲ πάλιν ἡ ἁγία ἐφθέγγετο Παρθένος, καὶ ὠδὴν τῷ Θεῷ εὐχαριστίας, καὶ εὐωδίας, καὶ θεολογίας γέμουσαν τῷ Θεῷ ἀνατίθησιν· μετὰ τῶν ἀρχαίων τὰ νέα καταγγέλλουσα· μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνος τὰ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων κηρύττουσα, καὶ ἐν βραχεῖ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιωσαμένη τοῦ Χριστοῦ τὰ μυστήρια. Εἶπεν δὲ Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. Καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτήρῳ μου, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους αὐτοῦ, καὶ ἦς ἔθετο [ἄλ. διέθετο] διαθήκης τῷ Ἀβραάμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, ἕως αἰῶνος. Θεωρεῖς πῶς ἡ ἁγία Παρθένος, καὶ τὴν πατριαρχικὴν ὑπερέβαλεν τελειότητα, καὶ βεβαιοῖ τὴν πρὸς Ἀβραάμ τοῦ Θεοῦ διαθήκην, λέγοντος·

Αὕτη ἡ διαθήκη, ἦν διαθήσομαι ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ. Διὸ ἐλθὼν κυροῖ [ἄλ. πληροῖ] τὴν πρὸς Ἀβραάμ διαθήκην, μυστικῶς τὸ σημεῖον τῆς περιτομῆς ἀναδεξάμενος, καὶ πλήρωμα νόμου καὶ προφητῶν γενόμενος. Ταῦτ' οὖν τῆς προφητείας [ἄλ. ταύτην οὖν ὠδὴν] τὴν ὠδὴν ἡ ἁγία Θεοτόκος τῷ Θεῷ ἀνέπεμπεν [ἄλ. ἀπένειμε], λέγουσα· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. Καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου, ἐπὶ τῷ Θεῷ σωτήρῳ μου. Ὅτι ἐποίησέν μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ Θεοτόκον γὰρ ποιήσας με, πάλιν παρθένον διεφύλαξεν· καὶ διὰ τῆς ἐμῆς γαστρὸς, πασῶν γενεῶν εἰς ἁγιασμὸν ἀκακεφαλαιοῦται τὸ πλήρωμα. Πᾶσαν γὰρ ἡλικίαν ἠύλογησεν, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, νεανίσκων καὶ παίδων, καὶ γερόντων. Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, ὑπὲρ ἡμῶν, κατὰ τοῦ θανάτου, καὶ κατὰ τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν διαῤῥήξας [ἄλ. διέῤῥηξε] τὸ χειρόγραφον. Διεσκόρπισεν ὑπερήφανους διὰ ἐννοίας καρδίας [ἄλ. διανοίας τῆς καρδίας] αὐτῶν· αὐτὸν τε τὸν διάβολον διεσκόρπισεν, καὶ πάντας τοὺς ἐκείνῳ στρατεύοντας δαίμονας. Ἐκεῖνος γὰρ τῇ καρδίᾳ κυρίως ἦν ὑπερήφανος, ἐπειδὴ λέγειν ἐτόλμησεν· Ἐπάνω τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου, καὶ ἔσομαι ὅμοιος τῷ Ὑψίστῳ. Πῶς δὲ νῦν αὐτὸν διέσπασεν, διὰ τῶν ἐξῆς ὁ προφήτης ἐδήλωσεν, εἰπὼν· Νῦν δὲ εἰς ἄβυσσον καταβήσῃ [ἄλ. εἰς ἄβυσσον καταβιβασθήσῃ], καὶ πάντα τὰ στρατεύματά σου. Πανταχοῦ γὰρ τοὺς βωμοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς τῶν ματαίων θεῶν λατρείας διεσκόρπισεν· καὶ ἐξ ἔθνων λαὸν

περιούσιον ἑαυτῷ κατεσκεύασεν. Καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσεν ταπεινούς. Τοιγαροῦν τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκβολὴν, καὶ τὴν τῶν ἔθνων εἰσαγωγὴν ἐν ἐπιτόμῳ ἐμήνυσεν. Ἰουδαίων γὰρ πρεσβύται, καὶ γραμματεῖς ἐν νόμῳ, καὶ οἱ ταῖς λοιπαῖς πρεσβείαις πλουτοῦντες ἐτύγχανον, ὅτιπερ κακῶς τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δυναστείᾳ παρανόμως ἐκέχρητο, ἐντεῦθεν αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς θρόνου καθεῖλεν, προφητείας τε καὶ ἱερωσύνης, νομοθεσίας τε καὶ διδασκαλίας, καὶ πατρῶου πλούτου, θυσίων τε καὶ πλήθους ἑορτῶν, καὶ τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Τούτων ἀπάντων ἐκεῖνοι κενοὶ, καὶ φυγάδες, καὶ γυμνοὶ εἰς αἰχμαλωσίαν ἐξαπεστάλησαν· ταπεινοὶ δὲ, ἀντ' αὐτῶν, οἱ ἐξ ἔθνων λαοὶ, δικαιοσύνην πεινῶντες, ὑψώθησαν· ἐπειδὴ τὴν ἑαυτῶν ταπείνωσιν, καὶ τὸν συνέχοντα αὐτοὺς τῆς θεογνωσίας λιμὸν ἐπιδείξαντες, τοῦ θείου λόγου, δίκην ψυχίων, καθάπερ Χαναναία, ἐπρέσβευον· καὶ διὰ τοῦτο, τοῦ πλούτου τῶν θείων μυστηρίων ἐπλήσθησαν· ὅλον γὰρ τὸν κληρὸν τῶν θείων ἀγαθῶν ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς τὰ ἔθνη μετατέθηκεν. Ἄντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ· καὶ οὐ τοῦ τυχόντος Ἰσραὴλ· ἀλλὰ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, ὅστις τῷ ἔργῳ ἐξευγενίζει τοῦ Ἰσραὴλ τὴν εὐγένειαν. Καὶ διὰ τοῦτο, παῖδα καὶ κληρονόμον αὐτὸν ἡ Θεοτόκος ἐκάλεσεν [ἄλ. ἐδήλωσεν]. Κάμνοντα γὰρ εὐρῶν τῷ γράμματι, καὶ τῷ νόμῳ κοπιῶντα, τῇ χάριτι παρεκάλεσεν· οὐκοῦν τὸν τοιοῦτον Ἰσραὴλ καλέσας, ἀντελάβετο, μνησθῆναι ἐλέους. Καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ, καὶ σπέρματι αὐτοῦ, ἕως αἰῶνος. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ὀλίγαις λέξεσιν, ὅλον τὸ τῆς οἰκονομίας ἀναλαμβάνει μυστήριον. Διασῶσαι γὰρ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, 10.1169 καὶ τὴν διαθήκην τὴν πρὸς τοὺς πατέρας πληρῶσαι βουλόμενος ὁ Χριστὸς, οὐρανοὺς ποτὲ μὲν ἔκλινεν, καὶ κατέβη. Οὕτως δὲ ὡς χωροῦμεν ἡμεῖς ἐμφανίζεται, ἵνα ἴδῃν αὐτὸν, καὶ ψηλαφῆσαι, καὶ ἀκοῦσαι λαλοῦντος ἰσχύσωμεν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς Λόγος σάρκα καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἐκ γυναικὸς ἀγίας Παρθένου ἀναλαβεῖν κατηξίωσεν, καὶ ἐγεννήθη ἄνθρωπος, ἵνα ἐκτίσῃ τὸ ἡμέτερον ὄφλημα, καὶ πληρώσῃ μέχρις ἑαυτοῦ, τῆς πρὸς Ἀβραάμ διαθήκης, περιτομῆς τε καὶ τῶν ἐφεξῆς νομίμων τὰ ἐντάλματα. Μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους, ἡ ἀγία Παρθένος εἰς τὴν Ναζαρετ ἐπορεύετο· ἐκεῖθεν δὲ πάλιν δόγμα Καίσαρος εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἀνελθεῖν αὐτὴν παρεσκεύασεν· αὕτη δὲ ὡς ἀπὸ τῆς βασιλικῆς πατριάς προϋπάρχουσα, εἰς τὴν βασιλικὴν τοῦ Δαβὶδ πατριὰν μετὰ Ἰωσήφ τοῦ μνηστήρος ἐστέλλετο. Καὶ τὸ τοῦ παντὸς ἐπέκεινα θαύματος ἠκολούθει μυστήριον. Παρθένος τίκτουσα, καὶ χερσὶ βαστάζουσα τὸν ῥήματι πᾶσαν τὴν κτίσιν βαστάζοντα. Καὶ οὐδὲ τόπος ἦν αὐτοῖς ἐν τῷ καταλύματι. Τόπον οὐκ εἶχεν ὁ πᾶσαν τὴν γῆν τῷ ῥήματι θεμελιώσας. Γάλακτι τρέφουσα τὸν πᾶσαν πνοὴν διατρέφοντα, καὶ ζωογονοῦντα. Σπαργάνοις δεσμοῦσα τὸν λόγῳ πᾶσαν τὴν κτίσιν δεσμεύοντα. Ἐν φάτνῃ ἀνέκλινεν τὸν ἐπὶ καθέδρας χερουβὶμ ἐποχούμενον. Φῶς ἐξ οὐρανοῦ περιέλαμπε τὸν πᾶσαν τὴν κτίσιν φωτίσαντα. Στρατιαὶ οὐράναι δοξολογοῦσαι παρίσταντο τῷ πρὸ αἰῶνων ἐν οὐρανοῖς δοξαζομένῳ. Ἀστὴρ δαδουχῶν κατεμήνυεν τοὺς ἐκ γῆς πόρρωθεν ἐλθόντας πρὸς τὸν ὄντως ἀνατολὴν. Ἐξ Ἀνατολῶν ἠκασὶ δωροφοροῦντες τῷ δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντι· ἡ δὲ ἀγία Θεοτόκος συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, ὡς ὄλων τῶν μυστηρίων ὑπάρχουσα δοχεῖον. Σοῦ μὲν, ὦ παναγία Παρθένε, ἀνώτερος πάσης εὐφημίας ὁ ἔπαινος, διὰ τὸν ἐκ σοῦ Θεὸν σάρκα φορέσαντα, καὶ γεννηθέντα ἄνθρωπον. Σοὶ πᾶσα φύσις ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων [ἴσ. ὑποχθονίων] σέβας προσφέρει τὸ πρόσφορον. Σὺ γὰρ ἀληθῶς θρόνος χερουβικὸς ἀναδέδειξαι. Σὺ ἐν τοῖς ἄκροις τῶν νοητῶν [ἄλ. νότου] βασιλειῶν, φωτὸς ἀπαύγασμα ἀπαστράπτεις· ἔνθα δοξάζεται Πατὴρ ὁ ἄναρχος, οὗ τὴν δύναμιν ἕσυχες ἐπισκιάζουσιν· προσκυνεῖται ὁ Υἱὸς, ὃν κατὰ σάρκα σὺ τέτοκας· δοξολογεῖται [ἄλ. δοξάζεται] Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅπερ ἐν τῇ γαστρὶ σου, τὴν γέννησιν τοῦ μεγάλου Βασιλέως ἐνήργησεν. Διὰ σοῦ, κεχαριτωμένη,

Τριάς ἁγία καὶ ὁμοούσιος ἐν τῷ κόσμῳ γνωρίζεται. Μετὰ σοῦ, καὶ ἡμᾶς καταξίωσον μετασχεῖν τῆς τελείας σου χάριτος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ, τῷ Πατρὶ δόξα, ἅμα τε τῷ ἁγίῳ Πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν [ἄλ. ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν].